

«КОЗАЦЬКОМУ КРАЮ» - 10 РОКІВ!
ПЕРШИЙ НОМЕР ГАЗЕТИ ВИЙШОВ 28 СІЧНЯ 2011 РОКУ

Козацький край

№ 1 (114),
січень 2021 року

ШАНУЇ МИНУЛЕ!

ЗАХИЩАЙ МАЙБУТНЄ!

СЛАВА УКРАЇНІ!

ГЕРОЯМ СЛАВА!

НОМЕР ПІДГОТОВЛЕНО ЗА СПРИЯННЯ
ВСЕУКРАЇНСЬКОГО ПРАВОЗАХИСНОГО ТОВАРИСТВА ІМ. В.СТУСА «МЕМОРІАЛ»

ЧЕРКАЩАНИ ДОЛУЧИЛИСЯ ДО СВЯТКУВАННЯ ДНЯ СОБОРНОСТІ

В УКРАЇНІ 22 СІЧНЯ, У ДЕНЬ ПРОГОЛОШЕННЯ В 1919 РОЦІ АКТУ ЗЛУКИ УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНОЇ РЕСПУБЛІКИ ТА ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНОЇ РЕСПУБЛІКИ, СВЯТКУВАЛИ ДЕНЬ СОБОРНОСТІ

Акт Злуки увічнав соборницькі прагнення українців обох частин України – Наддніпрянщини та Надністрижчини – щонайменше з середини XIX століття. Це була основоположна подія для українського державотворення. 24 серпня 1991 року позачергова сесія Верховної Ради УРСР ухвалила Акт проголошення незалежності України. Його підтримали українці на Всеукраїнському референдумі 1 грудня 1991 року. Ця подія стала відправною точкою для відліку історії сучасної Української державності. Утім, історики цілком справедливо відзначають, що 24 серпня 1991 року насправді відбулося відновлення державної незалежності України.

Вперше у XX столітті українська незалежність була проголошена 22 січня 1918 року IV Універсалом Української Центральної Ради. Роком пізніше, 22 січня 1919 року, у Києві на Софійській площі було проголошено Акт Злуки (об'єднання) українських земель, в єдину Україну, стверджувалось об'єднання двох тодішніх держав УНР та ЗУНР, що постали на уламках Російської і Австро-Угорської імперій, в єдину соборну Українську державу.

Чессть привселюдно зачитати щойно підписаний Акт Злуки на Софійському майдані випала уродженцеві Жаботина сучасного Кам'янського району Черкащини – члену Директорії УНР Федору Швецю.

У тексті Акта Злуки йшлося: «Однині воедино зливаються століттями одірвані одна від одної частини єдиної України – Західно-Українська Народна Республіка (Галичина, Буковина і Угорська Україна) і Наддніпрянська Велика Україна. Здійснились віковічні мрії, якими жили і за які умирали кращі сини України. Однині є єдина незалежна Українська Народна Республіка!»

Після того відбувся молебень, а об'єднані українські полки маршем пройшли маршем Софіївською площею – зберігся малюнок цього параду, зроблений учасником подій, сотником Армії УНР, художником-баталістом Леонідом Перфецьким родом з Ладиженки Уманського повіту.

Однак тоді об'єднання України відбулося суто символічно: вже через кілька тижнів після проголошення Акту злуки більшовики захопили Київ, пізніше поляки зайняли Східну Галичину, а Чехо-Словаччина - Закарпаття...

Перше святкування річниці Соборності відбулося 22 січня 1939 року у Карпатській Україні (м. Хуст), на той час - автономній республіці Чехо-Словаччини. Цього дня під синьо-жовтими прапорами відбулась тридцятитисячна маніфестація місцевого населення, яке з'їхалося до столиці Карпатської України з усіх кутків краю згадати події 20-річної давнини.

Яскравим проявом єдності, волі українського народу до свободи став «живий ланцюг», організований патріотичними силами 21 січня 1990 року з нагоди 71-ї річниці проголошення Акту Злуки. Мільйони тоді ще

Марш на Софіївській площі 22 січня 1919 року. Малюнок учасника подій, уманчанина Леоніда Перфецького.

радянських українців узялись за руки від Києва до Львова, відзначаючи День Соборності.

Відтоді в Україні «живі ланцюги» створювались неодноразово, символізуючи єдність українського народу, а День Соборності наразі відзначається на державному рівні вже щороку.

22 січня 2021 року, зважаючи на карантинні обмеження, більше 40,5 тис. українців долучилися до віртуального «ланцюга єдності», який був сформований учасниками в інтернеті і об'єднав

Київ з Симферополем у Криму.

Ланцюг п'ять разів символічно перетнув Дніпро: на мосту Патона в Києві, біля Черкас, Кременчука, у Дніпрі та Запоріжжі.

Втім, акція відбулася не лише віртуально – надвечір по всіх містах України, включно з Черкасами, люди стали у «ланцюги єднання». І хоча руки їхні цьогоріч не були зімкнуті, бо вимушено дотримувалася соціальна дистанція, але, як і завжди потужно, лунало гасло: «Одна, Єдина, Соборна Україна!» і живий звучав державний Гімн...

СТАРОВИННИЙ ТРАХТЕМИРІВ «ДІДЖИТАЛІЗУЄТЬСЯ»

Однією з найяскравіших подій 2020 року у сфері «діджиталізації» культури став підтриманий Українським культурним фондом проєкт «Трахтемирів-DIGITAL» і реалізований Державним історико-культурним заповідником «Трахтемирів» у співпраці з науковцями Києва та Харкова.

Власне, проєкт «Трахтемирів-DIGITAL» тому так і названий, бо задумувався до реалізації з використанням цифрових технологій – для розробки 3D-моделі поверхні землі в межах заповідника. Втім, поки дійшло до використання технологій XXI століття, учасники проєкту встигли вдосталь пожити у похідних умовах, вирушати у піші експедиції через увесь Трахтемирівський півострів і занурюватися в епоху давно минулих століть...

Нинішньому етапу в житті заповідника передувало багато інших заходів, проведених у попередні роки з ініціативи директора ДІКЗ «Трахтемирів» Тараса Теліженка. Спочатку, ще влітку 2018 року, у Трахтемирові пройшов всеукраїнський художній пленер, який продовжився в Черкасах міжнародною науково-практичною конференцією «Трахтемирів: історія та сучасність». Потім, на Покрову – була потужна патріотична акція воїнів-ветеранів АТО на відкритті пам'ятного знака гетьману Сагайдачному і його козакам – в честь 400-річчя перемоги над московитами. Пам'ятник гетьману, як і відкритий майже водночас пам'ятний козацький хрест біля старовинного цвинтаря Трахтемирова освятив особисто Митрополит Черкаський і Чигиринський Іоан, очільник всеукраїнської служби військових капеланів, а інформація про цю подію набула всеукраїнського розголосу у ЗМІ, які вітали вшанування слави української зброї і нашої давньої історії... Одразу по тому була участь заповідника у створенні спільного українсько-польського фільму «Загублені сліди історії», зі зйомками у Трахтемирові й Корсуні, у Черкасах і на Чигиринщині, у Варшаві та Кракові. І знову – всеукраїнський розголос у ЗМІ про цю подію...

- У нас відкрилися очі на те,

наскільки багато можна зробити завдяки 3D-технологіям, результати перевершили всі наші очікування, – розповідає технічний директор проєкту Олег Бурячок. – Не описати жодними словами відчуття від того, коли після розшифровки зйомок бачиш, як промальовуються обриси старих археологічних розкопів на місці старовинних городищ і напрямки давно закинутих доріг... І коли виникає суперечка, щодо того, що виявлено у черговому квадраті зйомок: скіфський вал чи рештки під'їзду до мосту, знищеного ще після Першої світової війни – найбільше радієш якраз тому, що науковцям є навколо чого зчинити ті суперечки – коли перед ними вже лежать готові знімки...

- Багато чого з того, що виявлено, взагалі не потрапить на очі широкого загалу, – доповнює слова Олега Бурячка директор заповідника Тарас Теліженко, – з тих простих причин, зовні ми не скористалися так звані «чорні археологи». Ми ніколи не озвучимо привселюдно ні GPS-координати рукотворної печери, яка відноситься, швидше за все, до давньоруських часів, ні місцезнаходження знайденої кам'яної стели, текст на якій ще не розшифровано, як і не визначено датування пам'ятки... Але наукова спільнота отримає повний доступ до результатів усіх наших досліджень, а розшифровку абсолютно усіх зйомок – переконаний, це ще принесе багато справжніх наукових відкриттів...

ДП «АНТОНОВ» ДЕМОНСТРУЄ СВІТУ МОЖЛИВОСТІ СВОЇХ НАДПОТУЖНИХ ЛІТАКІВ

Перед Новим роком український транспортний літак Ан-124 «Руслан» доставив із аеропорту Тулузи у Франції до США найважчий в історії вантаж.

Вантажем був супутник для компанії Ілона Маска – SpaceX, вагою 55 тонн. Його завантаження на літак тривало 5 годин. Супутник доставлено українським екіпажем на спеціальний аеродром NASA у США.

На завершення минулого, 2020 року авіаційні надпотужних українських літаків компанії «АНТОНОВ» на запрошення іноземних партнерів здійснювали досить часто: зокрема, той самий транспортний літак «Руслан» доставив з підприємства у Польщі на військову авіабазу Філіппін п'ять вертольотів S-70i «Black Hawk». При цьому загальна тривалість перельоту Ан-124 склала три дні - літак виконав проміжну посадку в Кувейті. Також український «Руслан» здійснив перевезення двох літаків-винищувачів F/A-18 «Hornet» з Австралії до Канади, а інший Ан-124 доставив до аеропорту Мальпенса у італійському Мілані нову надважку турбіну «Сіменс», призначену для електростанції Sea Energia, що постачає електроенергією аеропорт.

Нагадуємо, напередодні Нового року ДП «Антонов» отримало контракт на виготовлення трьох новітніх транспортних літаків Ан-178 під держгарантії – це перше держзамовлення на будівництво вітчизняних повітряних транспортників для ЗСУ. На початку грудня 2020 року Кабінет Міністрів України дозволив Міноборони авансувати цю угоду. Раніше договір на постачання Ан-178 був підписаний із закордонним замовником.

Літак Ан-178 призначений для доставки особового складу і легкої техніки, транспортування матеріальних засобів, пошти та інших вантажів. В умовах надзвичайних ситуацій він може використовуватися для евакуації населення з зони стихійного лиха, транспортування поранених, десантування рятувальних команд тощо.

Повітряне судно може сідати та злітати з будь-яких аеродромів і має вантажопідйомність до 18 тонн. Максимальна крейсерська швидкість машини становить 825 км/год, максимальна висота польоту – понад 12 км, а його максимальна дальність – близько 5 тис. км. Літак оснащений двома вітчизняними турбореактивними двигунами підприємств, які входять до складу «Укроборонпрому».

Свідцтво про державну реєстрацію
КВ №18773-7573ПР від 18.01.2012 р.

Козацький край
Засновник –
Чигиринська ГО "Вільне Козацтво Холодного Яру"

Головний редактор – Олег ОСТРОВСЬКИЙ

Шеф-редактор – Віктор ВОЛЯ

Редактор випуску – Петро ДОБРО

Редакційна колегія:

Юрій БАЛАНЮК, Анатолій ДЕПУТАТ,
Микола МИРЗА, Юрій ПРИСЯЖНОГО

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ: вул. Надпільна, 330, к. 4,
м. Черкаси, 18005,
тел.: (0472) 31-29-74
E-mail: Cossack_land@i.ua

Газета віддрукована в ПП Руденко Ю.І.,
м. Черкаси, вул. Вербовацького, 1а. Тираж – 5000 екз.
Замовлення № 45

ГЕРОЯ ВІЙНИ НА СХОДІ ПЕРЕМАГАТИ В БОЮ НАВЧИВ ЧЕРКАЩАНИН ГАЛВА...

Максим Авраменко (позивний “Богун”) став відомим на всю країну після того, як у полоні російських окупантів відмовився витерти взуття об український прапор, за що йому прострелили обидві ноги. Він не тільки вижив, а й повернувся додому, зумівши вивести зашитим у підкладку куртки той самий прапор, який зумів приховати...

25-річний ветеран батальйону “Донбас”, який визволяв Попасну і Лисичанськ, а підло захоплений був у полон під Іловайськом, після визволення за обміном військовополоненими знову пішов воювати – став командиром взводу у знаменитій 79-й десантно-штурмовій бригаді і відзначився у переможних боях під Авдіївкою.

Коли журналісти допитувалися про секрети витривалості і вміння хлопця, який до армії пішов нічому не навченим, Максим з посмішкою заявив, що він – з козацького роду, за сімейними переказами – нащадок козацького полковника Івана Богунна, на честь якого і позивний взяв, тому боятися війни не дозволяють гени предка. А потім – вже абсолютно серйозно підкреслив, що страх загинути є в кожній нормальної людини, а в свій перший бій пішов абсолютно не навченим з-за того, що інструктори Нацгвардії, які ще вчора були офіцерами Внутрішніх військ Януковича, не дуже поспішали навчити чогось хлопців батальйону “Донбас”, більшість з яких ще вчора були на Майдані...

І тоді на їхній військовій базі

з’явився В’ячеслав Галва, інструктор-доброволець з Черкас, у минулому – підполковник розвідки, який досконало володів здобутими в країнах НАТО усіма навичками роботи спецназу. Буквально за пару днів Галва навчив бійця і його друзів-нацгвардійців усіх тих навичок, які пізніше не раз рятували їм життя...

Ось як розповідав про це Максим “Богун”: “Місяць ми провели на учбовій базі. Спочатку була загальна військова підготовка, а потім по спеціальності. Ті кадри, які залишилися на базі інструкторами, були негативно налаштовані до нас, тому що як представники внутрішніх військ брали участь у подіях на Майдані. Напруження між нами виникало навіть на рівні командування. Для тренувань видавали мало боєприпасів. Дуже виручали волонтери, особливо В’ячеслав Галва, який навчав нас стрілецької та саперної справи, тактики бою, розвідки, як краще підходити до зачистки будівель, та й просто поведінки під час бою, бо багато людей прийшли взагалі без будь-яких навичок.

В’ячеслав, який мав позивний

Легендарний черкащанин В’ячеслав Галва (позивний Кузьмич)

Кузьмич, приїхав на пару днів, займався з нами і вдень, і вночі, часу не гаяв. Я йому дуже вдячний за цю науку, вона була дуже корисною. Я хотів навчитися всього, вміти якомога більше. На війні все могло знадобитися. Я став стрільком. Перші випробовування були у нас вже в Артемівську. Ми потрапили туди в середині липня 2014 року...”

Максим Авраменко (позивний “Богун”). Життя цього молодого хлопця урятував своєю наукою черкащанин – а тепер старший лейтенант десантно-штурмових військ вже й сам став наставником для інших...

ДОВІДКА

«КОЗАЦЬКОГО КРАЮ»

Підполковник розвідки В’ячеслав Галва загинув у серпні 2014 року на Донеччині, де був інструктором вже полку “Азов”. У рідних Черкасах є вулиця, названа на честь Галви, його іменем названий і загін юних морських піхотинців при Черкаському клубі юних моряків, який має навчальний катер (з числа колишніх катерів ВМС), названий на честь позивного Галви – “Кузьмич”.

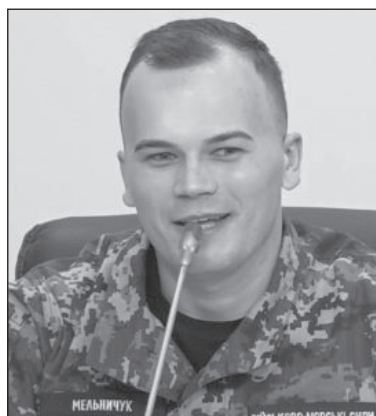
ЗНАМЕНИТИМ БУКСИРОМ «ЯНИ КАПУ», ЯКИЙ ПОВЕРНУВСЯ У СТРІЙ ВМС, ПРОДОВЖУЄ КОМАНДУВАТИ СМІЛЯНИН

На одному з судноремонтних підприємств України завершився доковий ремонт рейдового буксира ВМС України «Яни Капу». Вдалося повністю відновити боєздатність цього судна, яке відтепер зможе виконувати завдання за призначенням.

Загалом 2020 року для потреб військового флоту було відремонтовано 12 бойових кораблів та катерів, а також 9 суден забезпечення.

Під час докового ремонту на «Яни Капу» було проведено очищення, дефектування та заміна пошкоджених ділянок корпусу і палуби, відновлено системи головного двигуна, зокрема здійснено ремонт газоходу, паливних насосів, клапанів пожежної системи та компресорів, проведено ремонт донно-заборної апаратури, рульового та якірного пристроїв, електрообладнання, внутрішніх приміщень та інші роботи.

Відновленим буксиром «Яни Капу» як і раніше, командує Олег Мельничук – той самий уродженець Сміли на Черкащині (там і зараз живуть його батьки), який категорично заявляв про те, що відмовляється говорити на допитах російською мовою і вимагає перекладача на українську, буквально доводив до кипіння

Як і раніше, буксиром “Яни Капу” командує незламний Олег Мельничук зі Сміли на Черкащині

ворогів, які підло захопили українців у полон...

Нагадаємо, 25 листопада 2018 року корабельна група ВМС України в складі двох малих броньованих

артилерійських катерів «Бердянськ» і «Нікополь» та рейдового буксира «Яни Капу» здійснювали плановий перехід з порту Одеси до порту Маріуполь Азовського моря. У міжнародних водах у районі Керченської протоки прикордонна корабельна група Російської Федерації в складі кораблів, винищувачів та вертольотів здійснила напад на українські кораблі та, підступно і невинувато застосувавши зброю, захопила в полон 24 члени екіпажів, троє з яких при цьому були поранені.

Російський корабель ФСБ «Дон» двічі таранив український рейдовий буксир «Яни Капу», внаслідок чого було пошкоджено головний двигун, обшивку і леєрну огорожу, втрачено рятувальний пліт. Під час бездарного здійснення таранів і сам російський «Дон» отримав пробоїну, від якої мало не затонув. В Інтернеті тоді було багато жартів з приводу того, що ворог кидався на буксир «Яни Капу», як баран на нові ворота, – бо назва буксира якраз і означає у перекладі з кримсько-татарської «Нові ворота»...

Українські екіпажі провели в полоні 10 місяців. У травні 2019-го Міжнародний трибунал з Морського права постановив, що Російська Федерація повинна негайно звільнити українських моряків і повернути захоплені катери та буксир. У вересні Росія передала Україні військовополонених членів екіпажів, а кораблі повернула тільки через місяць, 18 листопада 2019 року, у розбитому та пограбованому стані – представники “великої імперії” вкрали навіть унітази з корабельних гальйонів...

20 листопада того ж року кораблі прибули в Очаків і стали на ремонт лише після повного проведення українськими фахівцями слідчих дій та балістичної експертизи. Наразі усі повернулися в бойовий стрій.

Прославлений буксир ВМС «Яни Капу» названий на честь міста в окупованому Криму. Сучасна назва колишнього Краснопереконська, Яни Капу, в перекладі з кримськотатарської означає «Нові Ворота».

МОНЕТА І КНИГА – ДО ЮВІЛЕЮ АГАТАНГЕЛА КРИМСЬКОГО

Нацбанк з 12 січня 2021 року ввів у обіг пам’ятну монету “Агатангел Кримський” – присвячену українському історичному, орієнталісту, письменнику, перекладачу, одному із засновників української Академії наук та одному з перших її академіків – Агатангелу Кримському, отчий дім якого був у Звенигородці на Черкащині.

15 січня цього року виповнилося 150 років від дня народження знаменитого мовознавця.

В одному зі своїх листів вчений жартував писав: “Легше буде сказати, яких мов я не знаю”. Дослідники і досі сперечаються в підрахунках кількості мов, якими володів поліглот. За різними даними, ця цифра коливається від майже 60 до понад 100 мов. Вільно говорячи такою кількістю мов, переважно східними, а також знаючи всі діалектні особливості української мови, Агатангел Кримський зробив значний внесок в українське сходознавство та україністику.

На аверсі монети розміщена композиція, яка символізує діяльність ученого-сходознавця та джерело знань – геометричний декор із розкритих книг, що складаються в багатопрорізову зірку. У її центрі знаходиться цитата мовознавця “Я зрозумів, що мушу бути українофілом – це я зрозумів цілком свідомо”. Унизу аверсу – факсиміле Агатангела Кримського.

Тим часом, на замовлення управління комунікацій Черкаської ОДА, до ювілею видатного науковця вийшла друком книга журналіста і краєзнавця Феофана Білецького «Провина академіка Кримського». Роман-трилогія розповідає про маловідомі широкому загалу сторінки життя видатного науковця.

Реальні черкаські родинки «брехливого» телесеріалу

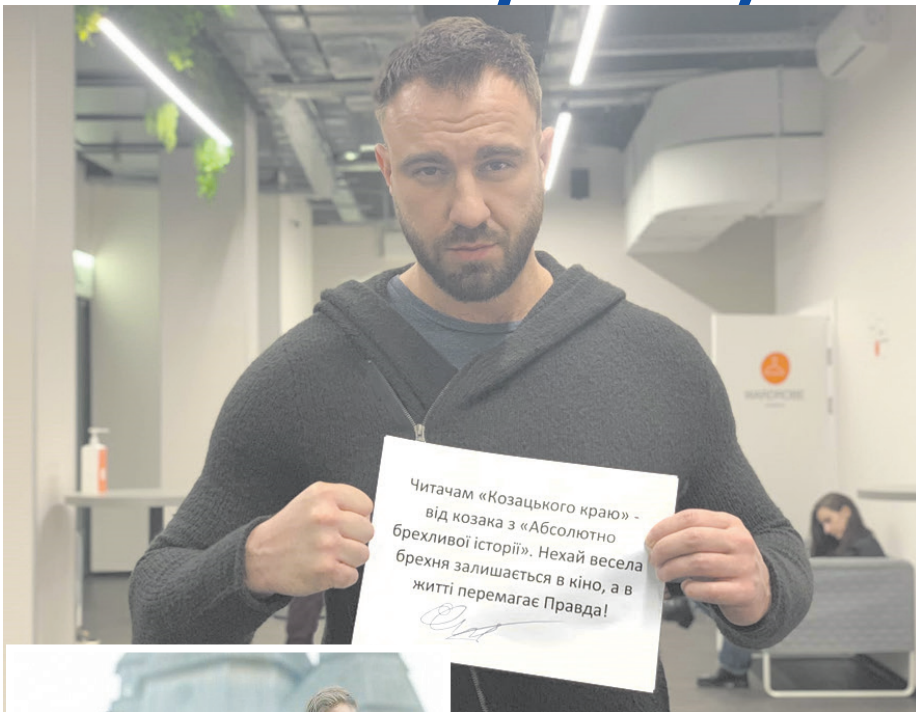
Перше в історії мовлення за підсумками року лідером серед національних телеканалів став ICTV. «Першою кнопкою 2020 року» ICTV зробили в першу чергу новинні «Факти», політичні та гумористичні програми (серед останніх – «Дизель Шоу»), які лідирують у своєму сегменті). Серед серіалів же – абсолютним лідером став 12-серійний український телепродукт «Козаки. Абсолютно брехлива історія» – його подивилися більше 2,5 мільйонів українців...

Євген Олійник – актор, який зіграв у фільмі одну з центральних ролей, козака Красулі, розповів виданню «Козацький край» дещо із «закулісся» зйомок популярного серіалу.

– Євгене, після ролі у «Козаках» за Вами міцно закріпилося додаткове прізвище «Берсеркер», яке у міфах давніх германців і скандинавів означало воїна-перевертня, який здатний обернутися на вовка або ведмеда. В Україні схожий термін «берсерко» вживався до запорозьких козаків, які принципово не вдягали захисних обладунків, а в бою легко відмовлялися від звичної зброї, смертельно вражаючи ворога усім, що під руку трапляється, а то й взагалі голіруч... Чому так названий ваш персонаж – Красуля?

– Не варто шукати у фільмі повну відповідність історичним реаліям. Хоча у «Козаках» і розповідається про XVI століття, коли козаки весь час билися то з московитами, то з турками й ординцями, то з поляками – на цьому, власне, дотримання історичної правди й закінчується. Творці фільму навіть наповняли, щоб ми не переймалися вивченням історії епохи. На те й друга назва серіалу – «Абсолютно брехлива історія», бо він не претендує на достовірність, а покликаний пробудити інтерес до своєї історії, а заодно – стати «імпортозамінником» якісних закордонних пригодницьких фільмів – саме з-за того цей фільм і прозвали «Піратами Карибського моря по-українськи». А мій персонаж – він і справді єдиний в трійці нерозлучних друзів – Назара, Царька і Красулі, хто воює без захисних обладунків. Але не голіруч, хоча й не звичною шаблею, а трофейною дворучною сокирою-бердишем, яку відібрав у бою з московитами...

– Тяжко було вправлятися з такою зброєю?

– Перед зйомками бойових сцен ми дуже багато тренувалися у техніці володіння зброєю. Важко було тільки тоді, коли під час паралельних зйомок у іншому фільмі, де грав боксера, зламав руку... От тоді крутити й рубати важким бердишем однією рукою було справді важкувато, але справився – навіть дублера не довелося залучати.

– Наскільки складно взагалі зніматися

Попри щільний графік роботи з організації спільного з Оксаною Байрак майстер-класу для акторів, Євген Олійник знайшов час для спілкування з "Козацьким краєм" і автографа для наших читачів...

у кількох фільмах водночас? І чи траплялися ще якісь пригоди на знімальному майданчику?

ДОВІДКА «КОЗАЦЬКОГО КРАЮ»

Попри принципову установку творців серіалу «Козаки. Абсолютно брехлива історія» на «неприв'язаність» до реалій середньовічного буття, у фільмі багато що відповідає дійсності. Причому, іноді це робилося не навмисно, а спонтанно, за якимсь містичним збігом. Так було, зокрема, у сцені допиту на Січі головного героя фільму, який вкрав магічну сережку у московського царя. На запитання Характерника, хто він і звідкіля родом, козак відповідає: «Іван Овчаренко, з Ребедайлівки». Швидше за все, сценаристу просто сподобалася оригінальна назва Ребедайлівки – а єдине село з такою назвою є на Черкащині, у Кам'янському районі. Так співпало, що прізвище Овчаренко, розповсюджене на Черкащині, і цьому селу не чуже, а в березні 1848-го тут був селянський бунт, який придушували поліція і кінні улани, а одним з очільників бунту в Ребедайлівці був... Іван Овчаренко. Як те, що земля кругла, так і те, що історія по спіралі «гуляє» – доведений факт. І кіно, навіть коли напівжартома піднімає з темряви віків нашу історію, здатне зробити багато для пропагування українських цінностей, культури й одвічного прагнення Волі...

Андрій КРАВЕЦЬ

Американську нагороду отримав фільм, знятий завдяки ідеї «родом» з Черкащини

Український фільм «Мої думки тихі» отримав нагороду на фестивалі Santa Monica International Film Festival (США). Його назвали найкращим міжнародним ігровим фільмом.

Фільм «Мої думки тихі» побував в українському прокаті минулого року та мав великий глядацький та фестивальний успіх. Зокрема, фільм було названо найкращим фільмом року за версією Української кіноакадемії.

«Мої думки тихі» – це історія про невимовлені слова. Адже ми відчуваємо дуже багато, але не часто можемо сказати нашим близьким, що думаємо насправді».

Так режисер Антоніо Лукіч сформулював одну з головних тем свого фільму «Мої думки тихі» – трагікомедію на вічну тему «батьків і дітей». Це його перший повнометражний фільм і великий дебют у світі українського кіно. Фільм встиг забрати не лише «Золоту дзигу» Української кіноакадемії, а й по кілька нагород на 10-му Одеському кінофестивалі та премії кінокритиків «Кіноколо», нагороди на Міжнародному кінофестивалі у Карлових Варах, фестивалі Raindance...

Тема, з якої народилася ідея фільму, була у Антоніо Лукіча просто під носом: його друг-фрілансер отримав незвичне замовлення – записати звуки українських тварин. І для цього йому знадобився тато і Черкащина. У фільмі вийшло інакше – мама і Закарпаття, рідне для Лукіча.

«Я зрозумів, що хотів би зробити такий роуд-муві, де би поєднував комічну складову – етюди з тваринками, папужками, і складову драматичну – спробу розібратися у взаємовідносинах із старшим поколінням, переосмислити стосунки з мамою. Власне, на стику комедії і драми формувалася інтонація фільму», – розповідав Лукіч.

А вже те, що очерети над водою були закарпатські, а не черкаські, «як у житті» – то просто кінодеталі, адже не географія стала головною у фільмі...

У ФІЛЬМІ «СЛОВ'ЯНИ» ПРАВИТЕЛЯ КОЧІВНИХ АВАРІВ ЗІГРАВ... БАЙКЕР З «ТАРАСОВОЇ ГОРИ»

У перші дні Нового року в інтернеті розміщений тизер одного з найочікуваніших фільмів 2021 року «Слов'яни», українсько-словацького історичного телесеріалу, заснованого на давньослов'янській міфології.

Прем'єра україномовної версії відбудеться вже у 2021 році на телеканалі «1+1», а словацької – на словацькому телеканалі «TV JOJ».

Дія серіалу відбувається у VII ст. н. е. і розгортається паралельно у двох слов'янських поселеннях – городищі землеробів Фурна та селищі мисливців і пастухів Великий Стіл, де живе головна героїня – юна травниця Драга. Дівчина-сирота, наділена магічними здібностями, шукає спосіб урятувати брата, та одного разу в лісі знаходить пораненого незнайомця, котрий не пам'ятає, хто він і звідки. Драга рятує чужинця, разом вони намагаються дізнатися про його минуле. Але чим більше дізнаються герої, тим більша небезпека загрожуватиме їм. Мирні люди змушені перетворитися на воїнів, щоб дати відсіч давнім і грізним ворогам – кочівникам-аварам... До речі, правителя аварів, грізного кагана Годріна, грає актор

з України, україномовний етнічний вірменин Ашот Арушанов, відомий у першу чергу як засновник і лідер байкерського мотофестивалю «Тарасова гора», який з року в рік проводиться на Черкащині.

За словами творців серіалу, їхня головна мета: зробити слов'ян, їхню міфологію, «слов'янську тему» взагалі, модним у світі. «Слов'янська міфологія не менш цікава, ніж давньогрецька чи єгипетська, – запевняє креативна продюсерка серіалу Олена Бобровська, – і в тому, що вона досі не стала трендом, винні ми самі, бо не змогли розповісти свою історію так, аби всіх нею зачарувати. Цей серіал – спроба виправити ситуацію».

Оскільки дія відбувається у дохристиянський період у житті слов'янських племен, у фільмі неодноразово згадуються язичницькі божества слов'ян: Велес, Мокош, Морена. Їхні жерці та, власне, деякі з божеств – у числі героїв серіалу. У картині глядач побачить також

Повелитель Аварського каганату і українського мотофестивалю "Тарасова гора" Ашот Арушанов: для аварів - Годрін, для байкерів - "Сальвадор"...

давньослов'янські обряди, реконструйовані вченими-фольклористами, та почує (в українській версії) фрагменти замовлянь, записаних від найстарішої жительки України...

Зйомки серіалу відбувалися на локаціях у Словаччині та в Україні і в гірських печерах Чехії.

«КАСКИ МАЙДАНУ» ВІД ХУДОЖНИКАЗ УМАНІ ВДЯГЛИ МІЛЬЯРДЕР З ВЕЛИКОБРИТАНІЇ І ТОП-ПОЛІТИК З ПОЛЬЩІ...

У грудні 2013 року професійний художник і психолог з Умані Василь Власюк потрапив на Майдан, де саме набирала обертів Революція Гідності. А вже у січні 2014-го на Майдані була не одна його картина, намальована... на шоломах протестувальників. Здебільшого - на помаранчевих будівельних касках та на «рідкісних» у протестувальників зелених військових шоломах радянських часів...

“Ідея розмальовувати каски з’явилася у “свободівця” Анатолія Кравця, з яким ми познайомилися у захопленій будівлі КМДА, – розповідає Василь Власюк. – Він показав мені чийсь шолом з дитячими малюнками квітів, – у центрі однієї з тих квіточок була вмітина від кулі, яка так і не добралася до голови того, у кого стріляли. Хлопці почали вважати такі шоломи своєрідним оберегом – з малюнками як “додатковим ступенем захисту”...

Цікаво було спостерігати за сюжетами на десятках тих шоломів, до оздоблення яких долучилися художники Майдану – і професійні, й аматори. Там були малюнки у трипільському стилі, були і з княжими дружинниками, з козаками, а найбільше – з Біблійними мотивами...”

Коли 22 січня 2014-го у беззбройних протестувальників почали стріляти на ураження, на барикади поповзли міліцейські бронетранспортери, а Будинок профспілок було підпалено, – художник з Умані зрозумів, що мирна фаза Революції скінчилася. Пізніше, як і всі, радів перемозі Революції, лютував від окупації ворогом українського Криму і початку вторгнення на Донбас. Зрештою, – знайшов продовження боротьби на культурному фронті, коли Україна, отямившись від потрясінь, стала на шлях збройного спротиву чужинській агресії. У перші дні АТО розмальований Василем Власюком шолом, обвуглений вогнем у знищеному Будинку профспілок, був проданий з аукціону у Канаді за 1020 канадських доларів – доклавши до них власних коштів, уман-

браженням українського козака экс-президенту Польщі, лідеру польської «Солідарності» Леху Валенсі, підкреслив, що це – малюнок Василя Власюка і тільки він так міг поєднати мужність і силу з миролюбністю і романтичністю образу козака.

Сам же Власюк у бесіді з «Козацьким краєм» з посмішкою згадує: «Цю каску забирали на Гданськ «у режимі алярму» - я навіть домалювати повністю задумане не встиг. Але Валенсі сподобалася, вдягнув її одразу, в знак солідарності з Майданом і Революцією

Василь Власюк і розписані ним шоломи-обереги Майдану

Власні мільярди доларів дозволяють Річарду Бренсону вдягнутися, що заманеться, але на бізнес-форум він явився в українській вишиванці, ще й одягнув на знак підтримки Революції свою розписану каску «мейдін Умань», коли давав інтерв’ю Каті Осадчій...

У січні 2021 року Річард Бренсон став реальним конкурентом для Ілона Маска в освоєнні космосу – його ракета LauncherOne успішно стартувала з-під крила спеціально обладнаного для такого повітряного старту літака Boeing-747, який має назву Cosmic Girl. Літак піднявся в повітря з аеродрому в Каліфорнії і здійснив пуск ракети, перебуваючи над Тихим океаном. Тому запліднити цю людину у «шароварщині» точно неможливо – типова людина XXI століття, він просто знає справжню вагу і значення давніх символів, особливо якщо вони – загартовані у вогні справжньої Боротьби за Волю...

“Я не зразу зрозумів, що мені самому нагадують розписані шоломи, – каже художник Василь Власюк. А потім збагнув наразі: захисна овальна оболонка у розписах і візерунках це ж практично ті самі писанки, давній український оберіг, символ життя, що торжествує!...”

Нині Василь вже давно не розписує шоломи – він ділиться мистецькими знаннями і вмінням з іншими, у першу чергу – з дітьми. Коли з агітпоїздом “Труханівська Січ” побував на Сході, поблизу донецького Торцячка розмалював автобусну зупинку в степу в українському стилі – причому, разом з місцевими дітьми. А вдома в Умані – потужно оформив книгу свого рідного брата, відомого казкаря і сценариста Сашка Лірника – двомовні “Пухнасті казки”, які завдяки англійському перекладу доносять знання про українську культуру й іноземним читачам...

А ще – дипломований спеціаліст з психології творчості не тільки мріє, а й робить реальні кроки до втілення своєї мрії – пошуку секрету стимуляції творчої енергії українців на боротьбу за свою державність на “культурному фронті”. Василь Власюк твердо переконаний, що це – реальна допомога тим, хто зброєю захищає Волю нашої держави.

Андрій КРАВЕЦЬ

На Кам’янщині із 30-річного забуття повернули унікальну патріотичну мозаїку

Напередодні Різдва на Черкащині відновлено мозаїку, яка мала бути зібрана ще 30 років тому. Нині мозаїка з потужним гаслом “І оживе добра слава – слава Україні!” має всі шанси бути встановленою для загального огляду до 30-річчя Незалежності України...

Ось як написала про подію донька митця, який створив мозаїку, Миколи Теліженка – Олеся Теліженко: “Пазл складено! Вона 30 років пролежала у шкільному сараї. Мозаїка в селі Тимошівка, Кам’янського району, яка чудом вціліла і не була пошкоджена та розграбована. Дякуємо Вікторії Зубенко, яка розворушила ситуацію, громадськості, завдяки посту якої знайшли автора мозаїки...”

Навіть з виготовленням мозаїки вийшла заплутана ситуація. Автором ескізу був Микола Теліженко, а виконавцями в матеріалі стали інші люди. Ця історія – про велике мозаїчне панно розміром орієнтовно 8 x 5 метрів, яке складається з 50-ти фрагментів, на якому зображена Божа Матір з немовлям на тлі буяючого дерева роду і кетягів каліни, на німбі матінки надпис із Шевченкіани: “І оживе добра слава – слава Україні.!”

Думаю, символічно, що 30 років це монументальне панно пролежало і дочекалося свого часу. Дай Боже мудрості місцевій владі Кам’янщини встановити цей мистецький твір до 30-ї річниці незалежності України, аби добра слава України таки дійсно ожила!»

Київські майстрині створили ляльку-мотанку з “черкаським” Деревом Життя у вишивці

Дерево Життя – кодований у вишиванці символ світобудови – став центральним елементом вишивки традиційної української ляльки-мотанки, створеної нещодавно сестрами-майстринями з Києва Тетяною та Наталею Катриченко.

“Нова ляля вишита рушниковими швами – тут і ретязь, і качалочка, і просо, і гладь! Лялька вишита за мотивами черкаських рушників. Центральний елемент вишивки – Дерево Життя!” – так коментують сестри нове своє творіння.

Це – вже не перша лялька-мотанка, створена сестрами Катриченко за мотивами орнаментів рушників з Черкащини. Зокрема, 2016-го року, у розпал війни на Сході, сестри створили колекцію з 25 мотанок, присвячених кожній з областей та Автономній Республіці Крим – Черкащину тоді символізувала лялька-мотанка з вишиванкою, взятою з чернечих рушників, які у давнину вишивали в околицях Мотриного монастиря в Холодному Яру. В ній так само впізнавалися червоні квіти і птахи, що “прилетіли” з давніх вірувань наших предків...

Такі ляльки традиційно слугували українцям оберегом – в часі війн, хвороб та інших напастей вони мають захищати своїх власників. Цікава деталь: усі свої ляльки-мотанки сестри Катриченко створюють виключно з домотканого полотна ХХ століття, яке ніколи не було у вжитку і має лише позитивну енергетику, закладену майстринями.

Лялька-мотанка з Деревом Життя з черкаських орнаментів стала достойним продовження величезної колекції ляльок-мотанок сестер з Києва, відомих в усьому світі. Ляльки-мотанки Тетяни і Наталі Катриченко вже є в Італії, Канаді, США, Португалії, Кореї, Південно-Африканській Республіці та Японії. Завдяки їм, світ більше дізнається про українську культуру і традиції...

Цю каску экс-президент Польщі Лех Валенса вдягнув у день свого народження восени 2014 року і вважав це одним з найкращих подарунків

чанин разом з друзями купив тепловізор для українських воїнів, що билися з ворогом у зоні АТО.

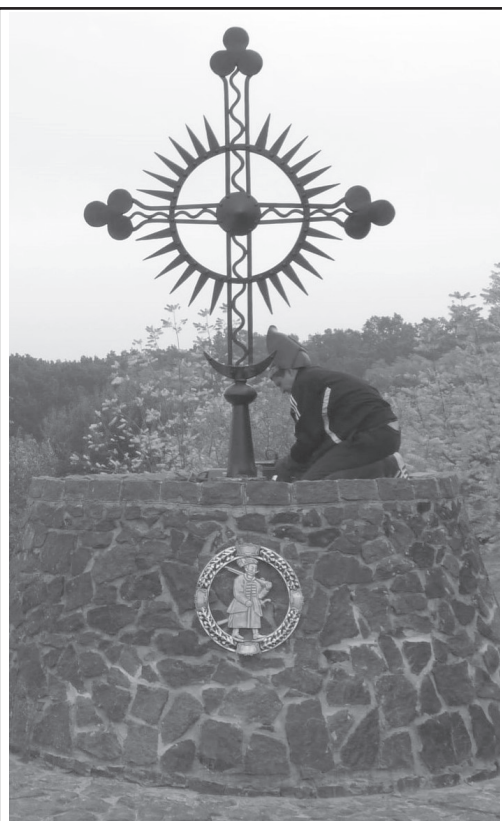
Каски, розписані уманчанином, є в колекціях раритетів цінителів Мистецтва Боротьби по всьому світу. У вересні 2014 року тодішній міністр культури України Євген Нищук, вручаючи солдатську каску із зо-

Гідності – в інтернеті досі багато фото, де він позує в цій касці...

Ще в квітні 2014-го учасниця Євромайдану Юлія Марушевська, авторка англомовного відео «I Am a Ukrainian», визнаного Бі-Бі-Сі найважливішим вірусним відео соцмереж, що популяризувало українську Революцію в світі, зустрілася у

Вашингтоні з відомим британським мільярдером Річардом Бренсоном. Описуючи цю зустріч у своєму персональному блозі, Бренсон тоді похвалився, що Юлія подарувала йому «каску з Майдану» - і виставив відповідне фото, де був у шоломі, розписаному Василем Власюком. Заодно Бренсон із захопленням зауважив, що художник так яскраво й тепло розписав шолом, бо навіть балансує на межі життя і смерті, люди хочуть бачити красиве...

Навесні наступного, 2015 року учасники міжнародного бізнес-форуму в Києві, які в принципі знали про епітажність британського мільярдера зі списку «Форбс», все ж були вражені, коли між бізнесменами у костюмах з краватками і в смокінгах з «метеликами» Річард Бренсон з’явився не лише в українській вишиванці, а й знову - у будівельній касці від «стиліста» Власюка, з намальованими на ній козаками і сучасним українським солдатом...

КОЗАЦЬКИЙ ХРЕСТ ІЗ СІЧІ ЗАПОРОЖЦІВ – У СУБОТОВІ

ДЕТАЛІ, ПРО ЯКІ ВАРТО ЗНАТИ...

У церкві пророка Іллі у селі Суботів на Чигиринщині, де за переказами знаходиться усипальниця Богдана Хмельницького, представники Національного заповідника «Хортиця», Нікопольського краєзнавчого музею та козацьких організацій Запоріжжя, Нікополя, Дніпра і Черкас встановили копію козацького хреста з Микитинської Січі.

Черкаські ЗМІ писали про це ще восени, проте на фоні місцевих виборів якось «загубилося» те, що це за хрест і чому його копію привезли за сотні кілометрів з Хортиці до Суботова. Разом з тим, у мандрівників, яких у Суботів чимало навіт у карантин, новий об'єкт користується популярністю і кований вручну хрест у сонячній колі викликає цікавість до історії його походження...

«Козацький край» з'ясував деякі деталі і охоче ділиться ними з читачами...

Подія відбулася в рамках громадського проєкту «Пам'ять Богдана Хмельницького. Від Січей до Суботова» і була присвячена 425-річчю з дня народження великого гетьмана, будівничого козацької держави.

Саме з Хортиці та Микитинської Січі розпочалися визвольні змагання українців у XVII столітті, очолені гетьманом, чия ставка була в Суботіві. За церковним переказом, Надбаневий хрест, копія якого нині встановлена у Суботіві, був на маківці Січової Святої Покрови Божої Матері церкви Запорозької Микитинської Січі, яка існувала у 1639-1652 роках. Оригінал святині зберігається у Нікопольському краєзнавчому музеї з 1929 року – часу активної руйнації більшовиками церков в Україні.

Подарувати копію цього хреста Іллінській церкві у Суботіві козаки вирішили, коли дізналися, що попередній дерев'яний хрест біля цього храму майже зотлів і впав.

Кошти на виготовлення точної копії Надбаневого хреста, а це близько 50 тисяч гривень, зібрала громадськість: козаки, фермери, державні діячі, науковці, представники Всеукраїнської федерації «Спас», викладачі запорізького Січового колегіуму, небайдужі громадяни. Більшість з них були на встановленні й освяченні хреста разом з настоятелем храму, отцем Володимиром (Гладковським). Серед черкашан і чигиринців на відкритті можна було бачити Миколу Мирзу, Юрія Зозулю, Олександра Тищенка, а також киянина, який постійно наголошує на тому, що він родом з козацької Черкащини – Миколу Томенка.

Ще одна важлива деталь, про яку не треба забувати – автор роботи. Хрест викував запорізький коваль Олександр Ткаліч, який не забуває мистецтво предків...

ПАМ'ЯТНИК «ЧОРНИМ ЗАПОРОЖЦЯМ» У ЗОЛОТОНОШІ – ШАНА ПЕРЕМОЖНІЙ БИТВІ ЗИМОВОГО ПОХОДУ...

Це один з тих пам'ятників, де зупиняються всі ті, кому не байдужа історія свого краю. Але не кожен знає історію створення цього монументу і звідки на ньому взявся двоголовий орел...

Цей бій 15 лютого 1920 року під мурами старо-винного Свято-Успенського собору та на кризі річки Золотоношки став фактично крайньою точкою Першого зимового походу. Наступного дня війська Армії УНР отримали наказ покинути Лівобережжя і відвернути на захід – місію переможного походу було виконано...

У тому бою біля стін собору комполку «чорних» Петро Дяченко мав коротку «персональну дуель» з комісаром червоних – командири ворогуючих сторін вистрілили практично водночас, при цьому комісар загинув, а полковник чорних запорожців отримав поранення. В цей час підоспіли ординарці Дяченка – під їхніми шаблями більшовики почали втікати через річку Золотоношку.

Ось як писав про це полковник Дяченко: «На льоду, ковзаючи, почали падати, і я з ординарцями мав можливість зробити показову стрілянину по рухомих цілях.

Нахабний відділ був перебитий до одного. Половина міста по річку була в наших руках, а друга – в большевиків. Наступати в пішому ладі, і то в лоб, я не хотів, а в кінному ладі не міг, бо вислані патрулі не могли вишукати переходу через річку, яка розлилась і замерзла. Протримавши свою половину

міста до вечора, полк вирушив назад у с. Деньги... Полк мав втрати: чотирьох козаків

убитими, трьох поранихих та 9 пораних коней. Ворог зазнав до 100 чоловік втрат.

2017 року тодішній голова Черкаської ОДА Юрій Ткаченко підтримав ідею встановлення пам'ятника на місці переможного бою у Золотоноші, у якому українці здобули блискучу перемогу над московськими більшовиками. Роботу виконав відомий черкаський скульптор Іван Фізер (на жаль, його вже немає серед живих). Майстер зобразив ворога «чорних запорожців» у вигляді напівзмія - напів-орла двоголового, як символ одвічного прагнення наших далеко не мирних сусідів до вторгнення на землю України. А заодно – як символ того, що ворог завжди отримує належний опір...

ГАЙДАМАКИ БУЛИ ЗНАДТО ДОВІРЛИВИМИ ДО «ЄДИНОКРОВНИХ БРАТІВ»...

У ці роки українська громадськість відзначає знаменну дату – 250 років повстання «Коліївщина», яке увійшло в історію як останній спалах козаччини в Східній Європі. Усіх і кожного ювілей спонукає до осмислення й переосмислення складної та водночас звиязної минувшини ранньомодерної доби.

Про Коліївщину багато написано, однак її сутність і справжнє значення для України стає зрозумілим лише тепер, коли нащадкам славних гайдамаків доводиться сьомий рік поспіль боронити свою землю зі зброєю в руках. Для політичного класу, широкого загалу українців першочерговими є уроки, які покликані тісніше пов'язувати минуле з сьогоденням, оптимізувати змагання за свободу та незалежність, визначати вектори подальшого розвитку держави й нації.

Урок 1. В Україні шанують героїв-козаків, їхніх отаманів, і є за що, проте урок історії полягає насамперед у тому, що ми – громадяни сучасної національної держави – повинні краще знати й використовувати їхній досвід. Під час подій 1768 р. не було належно враховано реальний геополітичний і політичний розклад сил, що призвело до швидкого краху надій і зусиль. Мужність, героїзм повстанців були знівельовані грубими помилками. Серед них: наївна довірливість до начебто «єдинокровних братів» – росіян. На Правобережжі України козацька старшина, духовенство, більшість пресвітерів людей простакувато вважали, що православна єдинорівність буде запорукою звільнення від католицизму, шляхти, конфедератів. Не вийшло. Глибокий аналіз, сам історичний час засвідчують, що політична єдинорівність далеко не те саме, що приналежність до однієї церкви, віра в єдиного Бога. Демократизм українців виявився настільки відмінним від деспотичної культури московитів, що ще в далекому 1654 р. славний полковник Іван Богун дивувався їхньому оригінальному православ'ю (у науці воно отримало назву «візантинізм», сутністю якого є абсолютна підпорядкованість церкви волі монархів-деспотів). Цікаво, що такої ж думки, до речі, у тому ж 1654 р., був і сирійський мандрівник, архидиякон Павло Халебський. Коли зі

своїм батьком, патріархом Макарієм III, він їхав через Україну до Москви, то за давнім звичаєм шанобливо відгукувався про людей однієї віри, тобто українців і росіян; коли ж повертався назад – добре слово говорив лише про українців. Отож, наївна віра в «єдинокровних братів» стала ключовою причиною поразки козаків.

Урок 2. Упродовж сказаному наголошено на довірі до російської політики як такої. Творення міфів про «братні народи», «братерські відносини» між українцями й росіянами розпочалося не вчора й навіть не у XVIII ст. Ще в другій половині XVII ст., тобто приблизно за століття до Коліївщини (1674) в друкарні Києво-Печерської лаври побачив світ «Синопис» – перший короткий нарис історії України. Написаний на догоду московським церковним ієрархам, він започаткував брехливу й шкідливу для України практику історіописання, яка в поколіннях слугуватиме своєрідним камуфляжем російської експансії, інкорпорації козацької держави до складу імперії, культурної асиміляції українців. Отже, другий урок полягає не стільки в помилках українських германців, як у загальносупільній атмосфері, кажучи на сучасний лад, у масовій свідомості населення та відповідних громадських настроях. Загалом же доля України, її кращі перспективи не завжди вирішувалися одним/двома рішеннями політиків, а швидше довготривалою, послідовною, системною та цілеспрямованою роботою з людьми, їхнім вихованням. І в цьому сучасні націонал-патріоти покликані бачити своє першочергове завдання.

Урок 3. Призабутю сторінкою Коліївщини є досвід відновлення козацької (республіканської) держави, до речі, у кордонах Гетьманщини часів Богдана Хмельницького. Врахування цього чинника означає, що Коліївщина – це насамперед не бездумна різня, а крок до

Малюнок Олгана СЛАСТОНА

відновлення цивілізованих, а відтак багато більш справедливих засад життя на українських землях. Причому йдеться про таке відновлення, яке мало відповідати цінностям та інтересам, слугувати більшості населення, власне українцям. За бажання, у ньому можна розгледіти демократичність козацького повстання.

Найголовніший, на наш погляд, урок Коліївщини, навіть не в тому, що вона була спрямована проти несправедливих порядків, які не влаштовували людей, а в тому, що козаки/українці намагалися ствердити власний суспільний устрій «без хлопа і пана». У їхній боротьбі конструктивне начало переважало руйнівне. І цей позитивний урок варто використовувати сьогодні, тобто в непростих умовах, коли ЗМІ рясніють українофобською риторикою, триває національно-оборонна війна проти кремлівських окупантів, а до влади в Україні раз по раз вриваються вороги нації та держави.

Україна понад усе – засадничий принцип, головна вимога сучасного патріотичного козацького руху! На цій фундаментальній засаді мають ґрунтуватися всі ідеї, наміри та дії української громадськості, усіх людей доброї волі.

Юрій ПРИСЯЖНИК,
радник гетьмана Українського козацтва, професор Черкаського національного університету ім.Б.Хмельницького

ВЕРСІЯ

ХОЛОДНОЯРСЬКИЙ «КУБАНЕЦЬ», ОТАМАН УВАРОВ НАСПРАВДІ БУВ З ЧЕРКАС?..

Загадковою постаттю в історії Холодного Яру є отаман Уваров. Невідомо, звідки він з'явився в наших місцях під час повстання Григор'єва навесні 1919 року... Навіть ім'я його нам достеменно невідомо. Відомий дослідник холодноярського руху Роман Коваль називав Уварова Федором, але в жодному історичному документі чи іншому джерелі його ім'я зустріти мені не вдалося.

Спробуємо за допомогою Державного архіву Черкаської області пролити світло на цю таємничу історію. Під час дослідження деяких документів, що стосуються військового комісара Черкас 20-х років Григорія Никоновича Рябоконя мені трапився надзвичайно цікавий документ - лист Рябоконя секретарю центрального комітету ВКП(б) Єзову (тому самому). В цьому листі, написаному у 1936 році, Григорій Рябокін, як людина смілива і пряма, заступається за своїх друзів, заарештованих НКВД. Самого Рябоконя розстріляли у 1937 році, але то вже зовсім інша історія... У листі він наводить надзвичайно цікаві свідчення про події в Черкасах навесні 1919 року, викладаючи їх мовою оригіналу:

«В має місяце банда отамана Григор'єва подняла восстание против Советской власти и направила свои банды на город Черкассы через станцию Бобринскую. Ревкомом были мобилизованы все силы Черкаского гарнизона для отпора банды Григор'єва, коммунистический батальон им. Спартака занял позиции между Черкассами-Белозерье (в старых окопах). Коммунистический батальон самовольно оставил позиции и напав на г. Черкассы, изменил Советской власти и перешел на сторону восставшего против Советской власти 2-го Советского

полка, который поднял восстание далеко еще до подхода банды Григор'єва (Верблюжский полк). Только небольшая группа красноармейцев Коммунистического батальона им. Спартака во главе с тов. Ильиным и Пашенко остались верны Советской власти, спасались от расстрела и вместе с кавалерийским эскадроном под командой тов. Пиянковского и с ротой ЧЕКА вынуждены были отступить к Золотоноше. Власть в г. Черкассах перешла в руки бандитов из 2-го Советского полка и коммунистического батальона им. Спартака. Банду предателей и изменников Советской власти возглавил Волянский (бывш. нач. мобчасти уезд. военкомата), Войнарский, командир 2-го советского полка и их помощники, отъявленные бандиты, головорезы - Уваров, Петренко, Кононенко, Петуха, Озеран, Щербина, Федоровский и др».

Таким чином Григорій Рябокін (безпосередній учасник тих подій) був певен в тому, що Уваров - черкасець. Підтвердження цьому також можна знайти в радянській об'яві, яка була розвішена по всіх Черкасах у тому ж 1919 році після поразки військ Григор'єва (оригінал зберігається в ДАЧО у карній справі Михайла Волянського). Вона називалась «Воззвание ко всем крестьянам, рабочим и красноармейцам» і проміж іншого в ній написано:

На цій світлинці подружжя Уварових кидається в очі не лише модний одяг молодої черкашанки, а й... нагрудний знак випускника школи червоних командирів на френчі повстанського отамана

«Штаб Григор'єва это был Штаб всей контрреволюции, там сидели и все Черкасские доморожденные контрреволюционеры: Господа Королевичи, Щербини, Майбороды, Петренко, Уваровы, Федоровские и им подобная сволочь. Вы, товарищи, все знаете, что это за господа...»

Помічник Уварова Федоровський (завдяки прізвищу якого можливо і виникла плутанина з ім'ям отамана Уварова) за показами свідків був сином генерала і племінником черкаського підприємця Каурова і відомого місцевого лікаря Чуприни. Прізвища Майбороди, Щербини, Озерана також добре відомі черкасьцям. Далі Рябокін згадує:

«Григорьевских банд из Верблюжского полка банды Григор'єва

в городе не было, оставались хозяевами города местный гарнизон гор. Черкассы (2-й Советский полк и Коммунистический батальон им. Спартака), гимназисты и сынки грабателей, которые занимались убийством советских работников...»

«Сынки грабателей» - це, напевне, вищезгадані Щербина і Майборода, чиї надзвичайно гарні будинки збереглися в Черкасах до наших днів. У реквізованому будинку Щербини (зараз палац одружень) в 1919 році був розташований повітовий ревком і штаб протидії Григор'єву. Про черкаських гімназистів в рядах збройних сил Уварова згадував повстанець Сергій Полікша.

Що ж відносно самого отамана Уварова - є думка, що він був од-

ним із офіцерів черкаського 2-го Радянського полку, який майже в повному складі перейшов на бік Григор'єва. Не дивлячись на те, що ця версія входить в протиріччя з відомою версією Полікши. На підтримку цієї версії говорить і відома історія з молодою дружиною отамана Уварова, яка в чекістській справі 1921 року проходить як жителька міста Черкаси з адресою проживання вул. Монастирська, буд. 22 (зараз Кобзарська, раніше Вербовецького). У 1921 році затримана чекістами у справі Холодного Яру черкашанка Уліта Уварова (в дівочтві Кириліна) мала всього 19 років, тобто в 1919 році їй було 17. Навряд чи Уваров за тиждень перебування в Черкасах зміг би знайти собі юну подругу життя, оженився і так зріднитися з нею, що молода дівчина пізніше збирала цілі загони на його підтримку і допомагала його друзям із загону Семена Чучупака в ризикованій підпільній роботі вже після загибелі чоловіка. Ще на користь версії про Уварова як одного з командирів черкаського 2-го Радянського полку, який перейшов на бік Григор'єва, говорить відоме фото молодого подружжя. На френчі Уварова добре видно нагрудний знак випускника школи червоних командирів. Навряд чи він міг би його заслужити і носити в загонах Григор'єва...

Рябокін стверджував, що Уварова, який після Черкас відступив на Чигирин і став одним із чільних отаманів Холодного Яру, чекісти захопили і розстріляли у Мельниках на Чигиринщині в червні 1919 року...

Михайло ШИТКО

ШКОЛЯР У 15 РОКІВ СТАВ ХОЛОДНОЯРСЬКИМ ПОВСТАНЦЕМ, А В 17 — УСПІШНИМ РОЗВІДНИКОМ...

У липні 1920 року 15-річний учень Голоківської 7-річної школи Микола Горбань став українським повстанцем і побував у не одному бою холодноярців з більшовиками. Була доведена його участь в серпневому нападі на Олександрівку, диверсіях на залізниці під Цибулевим, бою за Грушківку та нападі на Черкаси у вересні 1920 року, боях у селі Матвійка 4-5 квітня 1921 року...

Століття тому взимку 1921 року за дорученням керівництва Холодноярської організації кмітливий і хоробрий хлопець став розвідником Холодного Яру. Микола Горбань навіть вступив до комсомолу, де зробив карколомну кар'єру - займав пости волосного голови комсомольської організації Голоківки, був співробітником редакції газети Чигиринського повітового комітету комсомолу і помічником губернського інструктора комсомолу по роботі на селі.

Використовуючи надані йому мандати, хлопець вільно пересувався між населеними пунктами і збирав розвіддані для своїх побратимів.

На жаль, у листопаді 1920 року за таємничих обставин в одній з повстанських землянок Холодного Яру червоними були захоплені секретні папери

отамана Деркача, у яких фігурувало й ім'я та прізвище нашого героя. 17 квітня 1921 року Миколу Горбаня заарештували в Олександрівці. Юний холодноярць ще деякий час вводив у оману своїх катів, але втекти йому не пощастило... Він був засуджений до розстрілу рішенням Кременчуцької губернської надзвичайної комісії 19 серпня 1921 року.

У матеріалах справи всюди зазначено, що розвіднику повстанців виповнилося 17 років. Чекісти не вміли рахувати - на момент прилюдження до страти хлопцю було всього шістнадцять...

У карній справі Миколи Горбаня є багато цікавих свідчень щодо бойової діяльності повстанців Холодного Яру, їх чисельного складу та озброєння.

Зокрема, фігурують дані про атаку повстанців на Черкаси восени 1920-го, у якій брав участь юнак. За матеріалами справи, з боку

повстанців у штурмі міста були задіяні загони отаманів Деркача (600 шабель) і Голого (500 чол) та 150 повстанців з Мошен. З озброєння увага акцентувалася на кулеметах - найдієвішій зброї ближнього бою. За

проти ворога, який виявився кимось попередженим про штурм міста, повстанці відступили до Холодного Яру.

Скориставшись відсутністю основних сил повстанців, які билися під Черкасами, до Мельників

Інформація, зібрана юним розвідником, принесла холодноярцям не одну перемогу...

даними чекістів, холодноярці мали у тому бою два кулемети «Максим», один «Люїс», один «Кольт» і три французькі кулемети Шоша.

Після поразки у бою

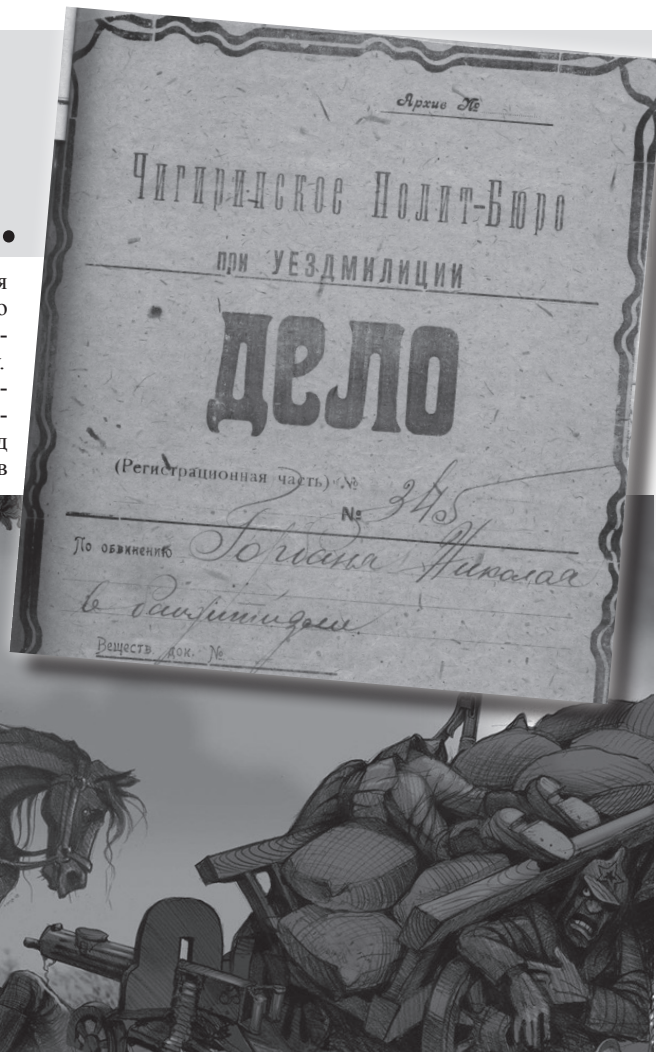
і до Мотриного монастиря, який слугував базою повстанцям, увійшли карателі, які пізніше гордо констатували у своїх рапортах начальству: «Монастырские

здания разрушены...»

Історія славетних повстанців, які билися за Україну під чорними прапорами, почала наблизитися до завершення...

Михайло ШИТКО,

малюнок
Юрія ЖУРАВЛЯ,
фото - з архіву

ПРОРОЦТВО, ЗДІЙСНЕНЕ У КОРСУНІ НА ЧЕРКАШИНІ ЧВЕРТЬ ТИСЯЧОЛІТТЯ ТОМУ, ПОПЕРЕДЖАЛО ПРО ОСОБЛИВІСТЬ САМЕ 2021 РОКУ?

«Господь Бог тримає Україну під своєю опікою... Україна зазнає ще щастя, ще настануть для неї часи, коли стануться великі речі. Сказав би я про них, але боюся, щоб Дніпро не повиходив з берегів своїх...» Слова ці, сказані старим козаком-лірником Мусієм Вернигорою, записав наприкінці 1760-х років староста містечка Корсунь, яке нині відноситься до Черкащини – Нікодем Суходольський. Він же зафіксував і решту пророцтв колишнього запорожця, який мав дар передбачати майбутнє і був названий сучасниками «українським Нострадамусом»...

Корсуні, на березі річки Росі Вернигора подовгу грав на лірі, з сумом і болем багато говорив про минуле України й Польщі, а ще більше і вже з оптимізмом – про їхнє майбутнє у новій Європі. Після снів, глибоких і спокійних або ж коротких і три-

вожних, знову із запалом говорив про те, що очікує цілі держави, їхні армії й народи.

Нікодем Суходольський намагався постійно бути поруч зі старим козаком – записував, намагаючись не пропустити жодне зі слів, у які вірив, як у пророцтво. Бо ще за

життя Вернигори ряд його видінь збулися. Зокрема, порадив корсунському мірошнику, щоб той не ставив новий млин на березі Росі – бо «там палац стоятиме, куди чужі царі й королі їхатимуть, щоб нашим краєм помилуватися» - і через десяток років племінник польського короля, князь Станіслав Потоцький дійсно звів у цьому місці палац, який зберігся і до наших днів – а гостями тут і справді бували правителі Польщі, Росії, Австро-Угорщини...

Серед інших пророцтв Вернигори, підтвердження яких побачили згодом – загинь Польщі як держави, а потім її відродження, Велика французька революція і війни Наполеона та пророцтво про кращий день для вільної України. Вернигора казав, що Польщу тричі поспіль «розберуть на три частини» – і спочатку у 1772, а потім у 1792 та 1795 роках Польщу тричі розірвали між собою згідно таємної угоди три держави: Росія, Австрія та Прусія.

Ім'я провидця Мусія Вернигори стало надзвичайно популярним у літераторів – про нього писали як наші Тарас Шевченко та Іван Котляревський, так і поляки Міхал Чайковський, Северин Гоцинський, Станіслав Виспянський, Адам Міцкевич та Юліуш Словацький.

З пророцтв Вернигори на більш пізній час – встановлення комуністичного правління у багатьох країнах: «У значній частині світу відміниться Богослужіння, настануть нові уряди, старі зміняться або впадуть...»

Найголовніше ж для нас пророцтво Вернигори про Україну починається словами: «Нація здобуде роль у Європі...». Вішун каже про спільне духовне відродження

Коли у вересні 2013-го «Козацький край» виносив на першу шпальту публікацію про Вернигору, ніхто ще не знав, що через місяць 3-за спроби зміни орієнтиру на Європу стартує Революція Гідності, а потім – буде вторгнення росіян у Крим і на Донбас – і наш шлях до Європи стане тернистим, але від того ще бажанішим. А 2021-й тоді видавався далекою перспективою...

поляків та українців в об'єднанні народів Європи. Далі пояснюється, коли це трапиться: «Wiosna roku nieparzystego, który w liczbi piec sie sumuje...» – «Навесні непарного року, сума цифр якого рівна п'яти».

Таким роком може стати 2021-й.

Але ж до весни - рукою подати і щоб ми зробили за цей час реальний крок до Європи, мало б дійсно статися справжнє чудо...

Андрій КРАВЕЦЬ

Восени 2018-го року автор цих рядків стояв у Кракові біля оригіналу картини Яна Матейки із зображенням провидця Вернигори – разом з польськими науковцями і українськими тележурналістами спільно знімали фільм...

ЖАШКІВЧАНКА, БЕАТИФІКОВАНА ПАПОЮ РИМСЬКИМ, ВІРИЛА У ТЕ, ЩО ВОЖДЬ ГУННІВ АТТІЛА ПОХОВАНИЙ... НА ЧЕРКАШИНІ

"Матінко Марцеліно! Ти навчила серця польських дітей і жінок любити Бога і рідний край, шанувати все, що велике, шляхетне й нещасливе, тому великий і нещасливий народ оцінив і вшанував тебе", – ці слова класик польського письменництва Генрік Сенкевич адресував Марцеліні Даровській (Котович), яка народилася і виросла в селі Шуляки поблизу Жашкова на Черкащині, а стала фундаторкою цілої мережі католицьких монастирів сестер-непорочниць в Україні та Польщі.

Мине сотня літ, і 1996 року інший великий поляк, Папа Римський Іоанн Павло II беатифікує жашківчанку, зробивши перший крок до канонізації її як католицької святої.

Марцеліна була п'ятою дитиною в сім'ї Яна і Максимілії (в дівочтві Ястшембської) Котовичів, чий приземкуватий масток на Черкащині з товстими стінами і ровом навколо нього нагадував степову фортецю.

Збереглися її рукописні спогади: малою дитиною дівчинка всотувала в себе легенди цього краю і вірила у розповіді про те, що курган, який височів у полі неподалік від батьківського мастку – це могила знаменитого воїна, вождя племені гунів Аттіли... Цю легенду підтримував і її батько, людина не надто віруюча. Кажуть, рабів, які хоронили вождя, вбили всіля до одного, щоб ніхто

не знав, де Аттілу поховано...

Наразі, жодне інше джерело, наукове, чи хоча б літературне, не підтверджує можливість поховання Аттіли біля Жашкова – хоча там, де стояв родинний масток Котовичів, досі ще видно залишки древніх курганів, один з яких місцеві називають «Фігура»...

Цікаво, чи випадково Марцеліну Даровську саме таким іменем назвав батько, який переповідав їй легенду? Адже відомий історичний факт: найбільший життєпис про знаменитого гунна-завойовника Аттілу залишив давньовізантійський історик на ймення Марцелін Коміт...

До речі, кожного року у січні католики мають у календарі «день довільного спомину» беатифікованої Марцеліни Даровської, народженої у січні 1827-го і спочилої 110 років тому – у січні 1911 року...

У ЧАСИ РАДЯНСЬКОГО АТЕЇЗМУ ВЧЕНИЙ ІЗ ЗОЛОТОНОШІ БУВ ВИЗНАНИЙ... СВЯТИМ У ІНДІЇ

До розвалу Радянського Союзу залишалося ще більше року, коли 3 квітня 1990-го головний «рупор» комуністів-атеїстів, газета «Правда» раптом опублікувала повідомлення: "Визнано святим індійської общини послідовників індуїстського божества Вішну академіка Олексія Баранникова. Цим актом вішнуїти-романти Індії віддали данину заслугам одного з основоположників радянської індології, перекладача на російську мову священної книги цього спрямування індуїзму - релігійно-філософського трактату "Рамачаритаманаса".

Таким чином, професора-індолога, академіка Академії наук, який народився 21 березня 1890 року в Золотоноші на Черкащині, визнали святим до 100-річчя від дня народження...

Керівник "Міжнародної конференції Рамаяна" Лаллан Брасад В'єс, проголошуючи канонізацію українця у священному для індусів місті Читракута, тісно

пов'язаному з іменем одного з центральних богів Індії – Рами, так пояснив цей акт. За індійським переказом, бог Рама у критичний для країни період (окупація Індії завоюниками, Тамерланом та його нащадками-моголами), надихнувшись середньовічного поета та філософа Тулсі Даса створити трактат "Рамачаритаманаса" ("Море подвигів Рами, або Океан любові"). А Олексій Баранников, на дум-

ку вішнуїтів, є Тулсі Дасом XX сторіччя. І переклад, зроблений ним якраз тоді, коли йшла Друга світова війна, - то його священна місія на Землі. Це, мовляв, було записано в Книзі його Долі, бо надихнувшись його на це сам Рама...

Цікаве співпадіння: щороку в березні або квітні (в залежності від фази Місяця) в Індії святкують «Рама-навамі» - день, коли явився Рама, про якого писав золотонісець Олексій Баранников, народжений у березні 1890-го, а канонізований у квітні 1990 року...

Олексій Баранников закликав до любові "до божественної інстанції в той час, коли сама Земля буде не в змозі витерпіти тих беззаконь, які кояться на ній, страждання, спричинені ними".

На надгробку вченого викарбувано сказане його духовним наставником, індуся Тулсі Даса: "Хай буде доброму добро..." – побажання, прийняте для кожної нормальної людини, незалежно від національності та віросповідання...

